

Orthodontie in Nederland

Het genuanceerde verhaal over titelvoering en kwaliteit.

Inleiding

Sinds 1953 is er in Nederland een universitaire opleiding tot orthodontist. Dit is een fulltime opleiding van 4 jaar tot specialist in de Dento - Maxillaire Orthopedie. Na deze opleiding kan men zich inschrijven in het BIG-specialistenregister. Orthodontisten voeren meestal uitsluitend nog orthodontische behandelingen uit.

Tandartsen krijgen in hun opleiding voldoende kennis om eenvoudige orthodontische behandelingen te kunnen doen. Er zijn ook tandartsen die na hun tandheelkunde opleiding hun kennis hebben vergroot door bij- en nascholing zodat zij ook uitgebreidere orthodontische behandelingen verantwoord te kunnen uitvoeren.

Ruim veertig procent van alle orthodontische behandelingen in Nederland wordt door tandartsen uitgevoerd. Sommigen doen zelf de eenvoudige orthodontische behandelingen bij hun patiënten en anderen werken op basis van horizontale verwijzing. Er zijn ook tandartsen voor orthodontie die net als de orthodontisten nog uitsluitend orthodontische behandelingen uitvoeren. Patiënten worden in de regel door de tandarts op basis van een diagnose verwezen naar een collega tandarts voor orthodontie of orthodontist. De eigen tandarts beoordeelt of hij de behandeling zelf doet of naar wie hij eventueel verwijst

Net als bij de huisarts bepaalt de eerstelijns behandelaar of hij een verwijzing naar de tweedelijns, een specialist, nodig vindt. Ter vergelijking: niet alle diabetespatiënten worden verwezen naar een internist en niet iedere extractie hoeft te worden gedaan door een kaakchirurg.

De OVAP is een wetenschappelijke vereniging voor tandartsen en telt ruim 300 leden met grote affiniteit met orthodontie. Zij organiseert o.a. congressen over orthodontie. Zie voor meer informatie www.ovap.nl.

Voor tandartsen die zich willen toeleggen op orthodontie zijn er zowel binnen als buiten de universiteiten zeer veel mogelijkheden. Tandartsen kunnen bijvoorbeeld een masteropleiding orthodontie in Duitsland of Oostenrijk volgen. Conform het verdrag van Bologna mogen ze dan de titel MSc Kieferorthopädie of MSc Orthodontics ook in Nederland gebruiken.

Orthodontie in de tandartspraktijk.

Emeritus hoogleraar orthodontie aan de ACTA prof. dr. B. Prah-Andersen en prof. dr. H. van Beek, voorzitter van de N.V.O.S. hebben al gewezen op de veranderende situatie in Nederland. De orthodontische behandelingen kunnen door de nieuwe technieken steeds meer tot het dagelijkse werk van de algemeen practicus gaan behoren. De gedifferentieerde tandartsen voor bijvoorbeeld endodontologie, gnathologie en parodontologie zijn in hun ogen een voorbeeld van hoe het ook met de orthodontie zou moeten gaan. Vooral nog leidt dat tot een soms ongemakkelijke relatie tussen de orthodontisten en tandartsen. Orthodontisten verzetten zich regelmatig met hand en tand tegen opkomst van de tandartsen voor orthodontie. Als we kijken naar de ons omringende landen kunnen we constateren dat daar de tandarts voor orthodontie al veel verder is ingeburgerd. Ook het onderwijs in de orthodontie verschilt per land. Deze tendens zal zich waarschijnlijk de komende jaren ook in Nederland voortzetten.

Kwaliteit van de orthodontische behandelingen

Over dit onderwerp zijn door de SP in de Tweede-Kamer in 2010 vragen gesteld aan de minister voor volksgezondheid. Hij antwoordde dat er nooit een verschil in kwaliteit is aangetoond tussen de orthodontische behandelingen door tandartsen voor orthodontie enerzijds en orthodontisten anderzijds. Er wordt al jaren gedegen onderzoek uitgevoerd om uit te sluiten dat er verschil in kwaliteit is tussen de behandelingen door tandartsen voor orthodontie en orthodontisten. Tot op heden zijn er geen kwaliteitsverschillen geconstateerd, hetgeen de conclusie rechtvaardigt dat die verschillen er in de praktijk dus ook niet zijn. Opmerkelijk detail is dat de minister in zijn antwoord over de orthodontie door tandartsen al sprak van tandartsen die zich naast de algemene tandheelkunde gedifferentieerd hebben en binnen een specifiek gebied van de mondzorg deskundig zijn.

Orthodontisten moeten om in het specialistenregister ingeschreven te blijven voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. Dit zijn bijvoorbeeld meedoen aan onderlinge visitatie, werken met een kwaliteitsmanagement systeem (bijvoorbeeld ISO 9001 of HKZ) en zij dienen jaarlijks te voldoen aan een voorgeschreven hoeveelheid bij- en nascholing. Om de kwaliteit van hun behandelingen te monitoren moeten zij één keer in de vijf jaar vijftig patiënten invoeren in het zogenoemde EFOSA project. De orthodontisten weigeren tandartsen toegang tot het EFOSA-project waardoor een eerlijk vergelijk in kwaliteit onmogelijk wordt gemaakt.

In 2012 heeft de OVAP het Orthodontisch Kwaliteitsregister, het zogenoemde OK-register in het leven geroepen. Dit is een register waarin tandartsen kunnen worden ingeschreven die aan vergelijkbare kwaliteitseisen als die van de orthodontisten voldoen. Zie voor meer informatie www.okregister.nl.

Framing

Door framing van de orthodontisten waarbij gesteld zou worden dat de kwaliteit van een behandeling door een tandarts per definitie minder goed zou zijn dan van een orthodontist, wordt er regelmatig een verkeerd beeld opgeroepen bij de patiënten en collega-tandartsen. De vergelijking onlangs in het programma Nieuwsuur dat de tandarts een opticien en een orthodontist een oogarts is, geeft aan op welke wijze de orthodontisten proberen om de status van de tandarts voor orthodontie te ondermijnen. De pogingen van de orthodontisten om tandartsen te weren van "hun" domein duren in Nederland al enige decennia. Ook in Duitsland en de USA gebeurt dit.

Orthodontisten zijn gespecialiseerde tandartsen. Zij zijn onder andere opgeleid om ook de zeer ernstige afwijkingen zoals lip/kaak- en gehemelte spleten of andere ernstige aangeboren afwijkingen in het gebit te behandelen. Tandartsen voor orthodontie kunnen net als de orthodontisten alle andere orthodontische behandelingen deskundig en verantwoord uitvoeren, uiteraard mits zij zich hierin hebben bekwaamd en bevoegd zijn.

Verzekeringen

De tarieven voor de normale orthodontische behandelingen zijn voor tandartsen en orthodontisten exact gelijk. Ze worden meestal voor een groot deel vergoed door de aanvullende verzekering van de patiënt. Voor de ernstige aangeboren afwijkingen bestaat een hoger tarief, de zogenaamde B- en C codes. Deze kunnen worden aangevraagd bij de zorgverzekeraar en de behandeling wordt dan vergoed uit de basisverzekering.

Titelvoering

Begin 2017 zijn er tussen de KNMT, ANT, NVVO en OVAP afspraken gemaakt over de titelvoering. Aanleiding was een artikel in de Consumentengids waaruit bleek dat er regelmatig onduidelijkheid was of de patiënt met een tandarts of een orthodontist te maken had. Hierover zijn nu duidelijke afspraken gemaakt en de OVAP verwacht dat haar leden zich aan deze regels zullen houden. Maar voor alle duidelijkheid: deze regels zijn dus nadrukkelijk niet opgesteld vanwege twijfels aan de kwaliteit van de behandelaars, tandartsen of specialisten.

Praktijknaam

Aan de naam van de praktijk kan de patiënt niet zien of het een orthodontie praktijk is van een orthodontist of een tandarts. Orthocenter, Orthofleur, Ortholuna of Boxbeugel is gewoon de naam van de praktijk. In de orthodontie praktijken in Nederland werken vaak orthodontisten en tandartsen naast elkaar. De praktijkeigenaar kan een orthodontist of een tandarts zijn. Daarom is er afgesproken dat deze eigennamen van de praktijken niet hoeven te wijzigen als er binnen de muren en in de communicatie naar patiënten en verwijzers maar duidelijkheid is wat de status van de behandelaar is. Veel tandartsen voor orthodontie werken goed samen met orthodontisten in de praktijk of in de regio. Het gaat erom dat iedereen datgene doet waarin bekwaam en bevoegd is. Iedere professional weet welke behandelingen hij wel of niet bij de patiënten verantwoord kan uitvoeren.

Voor de patiënt is dit soms wat verwarrend maar het is de opdracht aan alle behandelaars om dit goed met de patiënten te communiceren. Het gaat de patiënt uiteindelijk om het behandelresultaat en het vertrouwen en gevoel dat de patiënt heeft gedurende het gehele traject.

Beroepsverenigingen

De organisaties die zich in Nederland bezighouden met orthodontie zijn de wetenschappelijke verenigingen voor orthodontisten (Nederlandse vereniging voor Orthodontisten, NVVO) en tandartsen (Orthodontische Vereniging van Algemeen Practici OVAP) en de beroepsorganisaties KNMT (Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde) en de ANT (Associatie Nederlandse Tandartsen).

De KNMT en ANT sturen naar overlegsituaties met overheden (NZa), zorgverzekeraars en consumentenverenigingen altijd een orthodontist op pad als het gaat om kwesties die te maken hebben met orthodontie. Hierdoor wordt de stem van de tandarts voor orthodontie vaak niet gehoord en worden de tandartsen door hun beroepsorganisaties niet vertegenwoordigd tijdens deze besprekingen. De OVAP is de enige organisatie die soms de stem van de tandarts voor orthodontie kan laten klinken, maar vaak staan ze dus al met 3-0 achter voordat de wedstrijd begint.

Inspectie Volksgezondheid

De Inspectie voor de Gezondheidszorg is o.a. belast met het toezicht op de uitvoering van de regels en afspraken in de orthodontie. De inspectie heeft als taak de nieuwe intercollegiale afspraken om onjuist titelgebruik in de orthodontie te voorkomen, te monitoren en te handhaven.

Conclusie

Wij kunnen in Nederland trots zijn op de orthodontisten en tandartsen omdat zij de patiënten uitermate goed behandelen. De tevredenheidsonderzoeken laten dit ook steeds zien. Helaas komen er soms behandelingen voor die niet helemaal het gewenste resultaat hebben, maar dat gebeurt bij zowel orthodontisten als bij tandartsen. Dan is het zaak om in goed overleg met de patiënt tot een oplossing te komen waarin iedereen zich kan vinden. Dit is een zaak tussen de behandelaar en de patiënt, die zich kan wenden tot een klachtencommissie of de rechter als een behandeling helemaal is misgelopen. Gelukkig zijn dit uitzonderingen en daarbij blijkt dat het niet uitmaakt of de behandelaar een orthodontist of een tandarts is geweest.

Er is dus helemaal niets mis met het systeem in Nederland dat er orthodontisten en tandartsen voor orthodontie zijn. Mits zij zich houden aan de regels en beide groepen het belang van de patiënt vooropstellen bij de uitvoering van hun vak. Bovenal moeten ze respect hebben voor elkaar en elkaars deskundigheid.

De tekst is opgesteld door het bestuur van de OVAP op 3 juli 2017.